

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupíčkové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **J. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo dopravy**, se sídlem nábreží Ludvíka Svobody 12, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2019, č. j. 3 A 254/2018 - 31,

t a k t o :

- I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2019, č. j. 3 A 254/2018 - 31, **se** ve výrocích I. a II. **zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Kasační stížnost **se** v části směřující proti výroku III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2019, č. j. 3 A 254/2018 - 31, **odmítá**.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze (dále též „městský soud“) domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 11. 2018, č. j. 50/2018-510-RK/4, kterým byl zamítnut jeho rozklad proti rozhodnutí Ministerstva dopravy, odboru infrastruktury a územního plánu ze dne 8. 6. 2018, č. j. 18/2018-910-IPK/19. Žalobce se též domáhá ochrany před nezákonným zásahem způsobeným žalovaným. V žalobě označil za žalobce rovněž M. V. a A. V. a přiložil plné moci k jejich zastupování. Součástí žaloby byla žádost o částečné osvobození od soudních poplatků a rovněž návrh na ustanovení zástupce.

II.

[2] Městský soud žalobci osvobození od soudních poplatků výrokem I. napadeného usnesení nepřiznal, neboť žalobce nereagoval ve stanovené lhůtě 15 dnů na výzvu soudu k doložení jeho osobních a majetkových poměrů, a neprokázal tak, že nemá dostatečné prostředky pro uplatňování svých práv u soudu. V důsledku nesplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků městský soud zamítl výrokem II. napadeného usnesení rovněž návrh žalobce na ustanovení zástupce. Výrokem III. napadeného usnesení pak městský soud žalobce vyzval, aby ve lhůtě jednoho týdne doložil oprávnění zmocnitele k zastupování A. V. a J. (správně M.) V. opatřené jejich podpisy.

III.

[3] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě blanketní kasační stížnost, v níž požádal o ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud předmětnou žádost usnesením ze dne 7. 5. 2019, č. j. 7 As 81/2019 - 18, zamítl a vyzval stěžovatele k doplnění kasační stížnosti. Usnesením ze dne 13. 6. 2019, č. j. 7 As 81/2019 - 28, Nejvyšší správní soud zamítl žádost stěžovatele o prodloužení lhůty pro doplnění kasační stížnosti. Stěžovatel doplnil kasační stížnosti podáním ze dne 17. 6. 2019.

[4] V doplnění kasační stížnosti uvedl, že napadá usnesení městského soudu v celém rozsahu. Poukazuje na to, že výše uvedená usnesení Nejvyššího správního soudu nezmiňují výrok III. napadeného usnesení. Dále namítá vady doručování ze strany městského soudu. Nemá totiž datovou schránku, a proto je městským soudem uvedený důvod zamítnutí žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta nesprávný. Výroku III. napadeného usnesení vytýká nesrozumitelnost, neboť slovní spojení „oprávnění zmocnitele k jejich zastupování“ je dle jeho názoru nepochopitelné. Jelikož Nejvyšší správní soud v předchozích usneseních nezohlednil nesrozumitelnost tohoto požadavku, žádá znovu o ustanovení zástupce a prodloužení lhůty k doplnění kasační stížnosti. Dále popisuje své poměry a postoj k fungování státní moci. Vzhledem k tomu, že tyto okolnosti nemají bezprostřední vztah k projednávané věci, není nezbytné je na tomto místě rekapitulovat. Stěžovatel rovněž rozebírá právní úpravu v § 47 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.“) a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud předložil Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy návrh na její zrušení a přerušil řízení o kasační stížnosti.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“)].

[6] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, neboť podle usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, má stěžovatel povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností. Ze stejného důvodu není nutné, aby se stěžovatel nechal v řízení o kasační stížnosti právně zastoupit, neboť vzhledem k tomu, že brojí proti

pokračování

procesnímu usnesení krajského soudu, ze zákona neplyne nezbytnost jeho zastoupení v řízení o nynější kasační stížnosti. Nadto za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla mj. zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, a ze dne 31. 10. 2012 č. j. 4 As 64/2012 - 14).

[7] Podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. je kasační stížnosti proti rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení, nepřipustná. Rozhodnutí, kterým městský soud stěžovatele vyzval k předložení plných mocí podepsaných A. V. a J. (správně M.) V., je právě takovým rozhodnutím. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost směřující proti výroku III. napadeného usnesení odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s. Nejvyšší správní soud nicméně považuje za vhodné nad rámec uvedeného pro přehlednost a srozumitelnost rekapitulovat podstatné skutečnosti vyplývající ze soudního spisu. Stěžovatel společně s podáním žaloby zaslal městskému soudu celkem šest plných mocí, tři udělené A. V. a tři udělené M. V., vždy totožného znění. Ze záznamu o ověření elektronického podání na č. l. 10 soudního spisu pak vyplývá, že dvě z těchto šesti plných mocí (jedna udělená A. V. a jedna udělená M. V.) byly podepsány platnými elektronickými podpisy uvedených osob. Stěžovatel tedy byl zmocněn k podání žaloby i za tyto osoby (byť své zmocnění dokládal poněkud nepřehledným způsobem). Platnost všech plných mocí byla nicméně omezena do 25. 12. 2018, tj. stěžovatel může v řízení před městským soudem zastupovat ostatní žalobce pouze v případě předložení dalších plných mocí s odpovídající platností. I přes zjevné chyby v psaní, kdy městský soud zaměnil J. a M. V., je výrok III. napadeného usnesení dostatečně srozumitelný. Je z něj zřejmé, že městský soud po stěžovateli požaduje doložení oprávnění jednat za tyto žalobce v soudním řízení.

[8] V rozsahu, v němž je kasační stížnost přípustná, shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou.

[9] Kasační stížnost směřuje proti usnesení, jímž stěžovateli nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, a byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů.

[10] Zamítnutí žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce městský soud odůvodnil tím, že stěžovatel nereagoval ve stanovené lhůtě 15 dnů na výzvu k doložení osobních a majetkových poměrů, která mu byla dne 18. 1. 2019 odeslána do datové schránky.

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Zástupce pak lze dle § 35 odst. 10 s. ř. s. ustanovit účastníkovi, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[12] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že pro posouzení, zda jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, je třeba, aby soud vyzval účastníka řízení k doložení osobních, majetkových a výdělkových poměrů a stanovil mu k tomu přiměřenou lhůtu. V případě že soud účastníka opomene vyzvat, nelze nedoložení osobních majetkových poměrů klást k jeho tíži. Takové opomenutí soudu je pak vadou, která může mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Blíže viz rozsudky ze dne 23. 7. 2012, č. j. 8 As 64/2012 - 12 a ze dne 6. 10. 2015, č. j. 6 As 194/2015 -26.

[13] Podle § 42 odst. 1 s. ř. s. soud doručuje písemnosti do datové schránky, není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, doručuje ji soud soudním doručovatelem, prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence nebo prostřednictvím veřejné datové sítě. Ukáže-li se toho potřeba, může soud požádat o doručení i jiný státní orgán. Podle odst. 5 téhož ustanovení nestanoví-li s. ř. s. jinak, užijí se pro způsob doručování obdobně předpisy platné pro doručování v občanském soudním řízení.

[14] Podle § 46 odst. 2 o. s. ř. prostřednictvím veřejné datové sítě soud doručuje na elektronickou adresu, kterou adresát sdělil soudu, jestliže soud o doručení písemnosti tímto způsobem požádal nebo s ním vyslovil souhlas. Podle § 47 odst. 2 a 3 o. s. ř. při doručování písemnosti podle § 46 odst. 2 soud adresáta vyzve, aby doručení potvrdil soudu do 3 dnů od odeslání písemnosti datovou zprávou podepsanou adresátem. Doručení prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu je neúčinné, jestliže se písemnost zasláná na elektronickou adresu vrátila soudu jako nedoručitelná nebo jestliže adresát do 3 dnů od odeslání písemnosti nepotvrdil soudu její přijetí datovou zprávou podle odstavce 2.

[15] Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatel v žalobě uvedl elektronickou adresu pro doručování písemností. Ačkoliv městský soud v napadeném usnesení uvedl, že výzvu k doložení osobních a majetkových poměrů doručoval stěžovateli do datové schránky, dle záznamu na č. 1. 23 soudního spisu mu danou výzvu ve skutečnosti doručoval datovou zprávou na elektronickou adresu uvedenou v žalobě. V uvedené datové zprávě jej městský soud současně v souladu s § 47 odst. 2 o. s. ř. vyzval, aby doručení předmětné písemnosti potvrdil soudu do 3 dnů od jejího odeslání podepsanou datovou zprávou.

[16] Potvrzení doručení předmětné písemnosti však součástí soudního spisu není a ani z žádného jiného podání nevyplývá, že by písemnost byla stěžovateli fakticky způsobem dle § 46 odst. 2 o. s. ř. doručena. Absenci potvrzení o doručení písemnosti na elektronickou adresu ostatně do jisté míry potvrzuje městský soud i svým nesprávným tvrzením, že předmětná výzva byla zaslána do datové schránky stěžovatele. Jestliže stěžovatel doručení výzvy k doložení osobních a majetkových poměrů městskému soudu nepotvrdil, jedná se podle § 47 odst. 3 o. s. ř. o doručení neúčinné, k němuž nelze přihlížet. V důsledku toho je třeba na posuzovanou věc hledět tak, jako by městský soud stěžovatele k doložení jeho osobních a majetkových poměrů fakticky nevyzval. Zamítl-li tedy jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce právě z důvodu, že stěžovatel majetkové poměry k výzvě soudu ve stanovené lhůtě nedoložil, byť jej k jejich doložení účinně nevyzval, postupoval v rozporu s výše uvedenou judikaturou Nejvyššího správního soudu.

pokračování

[17] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo, než napadené výroky I. a II. usnesení městského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušit, a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm bude městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.); bude tedy muset stěžovatele řádně vyzvat k doložení osobních a majetkových poměrů a znovu posoudit oprávněnost jeho žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v konečném rozhodnutí vydaném v dalším řízení (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

[19] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že nerozhodoval o opakované žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti obsažené v doplnění kasační stížnosti. Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že soudy jsou povinny o opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce v témže řízení, povinny rozhodovat pouze tehdy, obsahuje-li žádost nové, dříve neuplatněné skutečnosti, svědčící např. o změně poměrů účastníka (viz rozsudky zdejšího soudu ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 - 150, ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 65, ze dne 16. 12. 2015, č. j. 8 As 145/2015 - 12, ze dne 12. 10. 2016, č. j. 1 As 256/2016 - 13, či ze dne 16. 5. 2018, č. j. 6 As 92/2018 - 17). V opačném případě by totiž docházelo k opětovnému posuzování shodné skutkové situace. Tento závěr byl potvrzen také Ústavním soudem (srov. náleze ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09).

[20] V případě opakované žádosti je tedy povinností soudu zabývat se nejprve tím, zda na straně žadatele došlo ke změně majetkových poměrů, případně že existují nové okolnosti, které dříve uplatnit nemohl. Není-li tomu tak, není soud povinen o žádosti rozhodovat, protože tato již byla po věcné stránce posouzena v předcházející fázi řízení.

[21] Nejvyšší správní soud první žádost stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti usnesením ze dne 7. 5. 2018, č. j. 7 As 81/2019 - 18, zamítl z toho důvodu, že v posuzované věci není ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv. Na tomto závěru nemohly skutečnosti uvedené stěžovatelem v rámci opakované žádosti nic změnit. Skutečnost, že ustanovení zástupce nebylo v posuzovaném případě nezbytné, ostatně vyplývá i z následného postupu stěžovatele, který kasační stížnost řádně doplnil; kasační stížností směřující proti výroku III. se Nejvyšší správní soud z důvodu její nepřijatelnosti stejně zabývat nemohl. Vzhledem k výše uvedené judikatuře proto Nejvyšší správní soud o opakované žádosti stěžovatele nerozhodoval.

[22] K návrhu stěžovatele, aby Nejvyšší správní soud předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 47 odst. 3 o. s. ř., Nejvyšší správní soud uvádí, že předmětné ustanovení nepovažuje za rozporné s ústavním pořádkem, ani neurčité, jak se snaží dovodit stěžovatel. Formulace „do 3 dnů od odeslání písemnosti“ představuje lhůtu určenou počtem dní. Počítání běhu takové lhůty je pak v § 57 odst. 1 o. s. ř. jednoznačně upraveno. K obdobnému závěru pak Nejvyšší správní soud dospěl rovněž ve vztahu k žádosti stěžovatele, aby Ústavnímu soudu byl předložen návrh na zrušení § 36 odst. 3 s. ř. s., kterou stěžovatel uplatnil v žádosti o prodloužení lhůty ze dne 4. 6. 2019. Příslušnou argumentací stěžovatele se Nejvyšší správní soud zabýval již v usnesení ze dne

3. 7. 2019, č. j. 5 As 21/2019 - 75, přičemž od závěrů uvedených v tomto usnesení nemá důvod se odchýlit. Aktuální rozhodovací soudní praxe citované ustanovení vykládá a aplikuje tak, že účastník řízení žádající o osvobození od soudních poplatků, resp. o ustanovení zástupce, musí doložit, jaká je jeho majetková situace (v pozitivním rozsahu, tj. co vlastní, a jaké má příjmy), neboť doložením této skutečnosti (své majetnosti) může účastník řízení na základě argumentu *a contrario* doložit, že je nemajetný. Na tomto přístupu Nejvyššímu správnímu soudu nepřipadá nic nelogického, nezákonného či neústavního. Ani v jednom případě proto Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro předložení návrhu na zrušení uvedeného ustanovení podle čl. 95 odst. 2 Ústavy, tedy ani pro přerušování řízení o kasační stížnosti dle § 48 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. srpna 2019

Mgr. David Hipšr
předseda senátu